

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д. УШИНСЬКОГО»

Хмельницька гумантарно-педагогічна академія (Україна)

Юго Западний університет «Неофіт Рілські» (Болгарія)

Велікотирновські Університет «Св.Св.Кіріл і Методій» (Болгарія)

Харбінський інженерний університет (Китай)

Міжнародний Незалежний Університет Молдови (ULIM) (Молдова)

УПРАВЛІННЯ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
21-22 листопада 2024 року**

УДК: 378.11+371.201+658.401.2
У677

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Сакалюк О. О. – завідувач кафедри освітнього менеджменту та публічного управління ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат педагогічних наук, доцент.

Ручкіна М. М. – доцент кафедри освітнього менеджменту та публічного управління ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат педагогічних наук, доцент.

Рецензенти:

Корнєшук В. В. – завідувач кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка», д.пед.н., професор

Воронова С. В. – завідувач науково-методичної лабораторії управлінської діяльності та забезпечення якості освіти, старший викладач кафедри філософії освіти КЗВО «Одеської академії непевної освіти Одеської обласної ради» , к. пед. н.

Рекомендовано до друку Вченою радою ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», протокол №7, від 26 грудня 2024 року.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

Управління та інновації в освіті: досвід, проблеми та перспективи:

У677 збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса 21-22 листопада 2024 року Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського , 2024. 134 с.

До збірника увійшли матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої управлінню закладами освіти, досвіду, проблемам та перспективам їх розвитку.

Науковці та здобувачі освіти висвітлюють питання щодо управління освітнім процесом в умовах розвитку інноваційного середовища та організаційно-психологічних аспектів менеджменту в освіті.

УДК: 378.11+371.201+658.401.2
© Університет Ушинського, 2024

2. Ручкіна М. М., Сакалюк О. О. М'які навички соціального підприємця : навч. посіб. для слухачів міжнародного проєкту «Erasmus + TURBO». Одеса : Університет Ушинського, 2024. 137 с.

3. Федоренко Н. І. Сучасні технології формування «soft skills» у студентів опп «соціальні та медіа-комунікації». URL : <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d9eb3762-66bb-4252-bd72-aa05862e95df/content>.

Рябовол Лілія, Україна

НОВЕЛИ ОСВІТНЬОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО НАВЧАННЯ

Студентоцентроване навчання (Student-centred learning) – основний спосіб реалізації студентоцентрованого підходу (Student- / Learner-centered approach). У Національному освітньому глосарії вищої освіти (ВО) це – підхід, що передбачає розроблення освітніх програм (ОП), які зосереджуються на результатах навчання (РН), ураховують пріоритети особи, яка навчається, ґрунтуються на реалістичності запланованого навчального навантаження, узгодженого із тривалістю ОП, при цьому студенту надаються широкі можливості щодо вибору змісту, темпу, способу, місця навчання [1, с. 79]. Згідно з п. 22⁻¹ ч. 1 ст. 1 Закону України «Про вищу освіту», таке навчання означає підхід до організації освітнього процесу, що передбачає: заохочення здобувачів ВО до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу (1); створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення інтересів і потреб здобувачів ВО, надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії (ІОТ) (2); побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між його учасниками (3) [2].

Власне новели цього закону орієновані безпосередньо на створення якомога більш широких можливостей для реалізації в освітньому процесі ЗВО студентоцентрованого навчання. Йдеться про відповідні зміни й доповнення, внесені в Закон України «Про вищу освіту» Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу». Зокрема частину 1 ст. 1 Закону України «Про вищу освіту» доповнено пунктом 11⁻¹, згідно з яким, ІОТ здобувача ВО – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу, що ґрунтується на виборі ОП, суб'єктів освітньої діяльності, що їх реалізують, форм і строку здобуття освіти, освітніх компонентів (ОК), враховує здібності, інтереси, потреби, мотивації, можливості, досвід здобувача ВО та включає послідовність здобуття освітніх кваліфікацій, академічну мобільність (АМ), визнання РН, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти тощо [].

Оновлена стаття 62 «Перелік прав осіб, які навчаються у ЗВО». Зокрема, у п. 1 ч. 1 цієї статті зазначено, що такі особи мають право на вибір форми здобуття освіти з числа запропонованих ЗВО форм за відповідними ОП; у п. 7 –

користування виробничою, культурно-освітньою, побутовою, оздоровчою базами ЗВО у порядку, передбаченому ЗВО; у п. 14 – на участь у діяльності органів громадського самоврядування і колегіальних органів управління ЗВО, органів студентського самоврядування; у п. 15 – на вибір ОК в обсязі не менш як 25% загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених ОП (не менше ніж 10% для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання), при цьому здобувачі певного рівня ВО мають право вибирати ОК, що пропонуються для інших ОП та рівнів ВО; у п. 16 – на навчання одночасно за декількома ОП, а також у декількох ЗВО, за умови здобуття тільки однієї кваліфікації ВО за кожним рівнем за кошти державного (місцевого) бюджету; у п. 17¹ – на зарахування ОК і кредитів ЄКТС унаслідок визнання ЗВО РН, здобутих за ОП фахової передвищої та ВО, РН, шляхом неформальної та/або інформальної освіти, результатів виконання програм внутрішньої та міжнародної АМ, в інших випадках відповідно до законодавства; у п. 29, яким доповнено ч. 1 ст. 62 Закону України «Про вищу освіту», передбачено право здобувача ВО на зміну строку навчання за ОП [].

Ці та інші законодавчі приписи відображені у новому Положенні про акредитацію ОП, за якими здійснюється підготовка здобувачів ВО []. Аналіз критеріїв оцінювання якості ОП (Додаток до Положення) засвідчив, що оцінювання ОП за кожним критерієм передбачає встановлення ступеня реалізації в освітній діяльності на ОП студентоцентрованого навчання, так:

- у рамках критерію 1 «Проектування ОП» у підкритерії 1.4 експерти мають з'ясувати, чи враховані під час визначення мети ОП та програмних РН (ПРН) потреби заінтересованих сторін, зокрема здобувачів освіти;

- особливе значення має підкритерій 2.4 критерію 2 «Структура та зміст ОП», який вимагає з'ясування, чи дозволяють структура і зміст ОП формувати ІОТ, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами ВО навчальних дисциплін (НД) в законодавчо визначеному обсязі; чи дає можливість практична підготовка на ОП здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності (підкритерій 2.5) та соціальні навички (підкритерій 2.6), чи не перевантажені здобувачі ВО (підкритерій 2.7);

- підкритерій 3.1 критерію 3 «Доступ до ОП та визнання РН» передбачає, що правила прийому на навчання за ОП не містять дискримінаційних положень, чіткі та зрозумілі й оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО; за підкритерієм 3.3 слід встановити, чи визначає ЗВО у межах ОП ПРН та кваліфікації, здобуті на інших ОП, зокрема під час АМ, а також РН, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти (підкритерій 3.4);

- підкритерій 4.1 критерію 4 «Навчання і викладання за ОП» визначає, що методи, засоби і технології навчання мають відповідати принципам академічної свободи та бути студентоцентрованими; підкритерій 4.2 – що усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту і ПРН, порядку і критеріїв оцінювання в межах ОК (у формі РНПД, силабуса); підкритерій 4.3 – ЗВО забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП (для більш повної реалізації здібностей і прагнень, самореалізації особистості здобувачів ВО);

- щодо критерію 5 «Контрольні заходи, оцінювання здобувачів ВО та академічна доброчесність», підкритерій 5.1 передбачає, що форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів ВО є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем РН для окремого ОК та/або ОП в цілому й оприлюднюються заздалегідь; підкритерій 5.3 – що визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження;

- у рамках підкритерію 6.1 критерію 6 «Людські ресурси» встановлюється спроможність викладачів, з огляду на їх кваліфікацію та/або професійний досвід, забезпечити ОК, які вони реалізують на ОП. Суттєвою у цьому є думка здобувачів ВО, яка з'ясовується шляхом їх анкетування, так у ЗВО поширена практика анкетування «Викладач очима студента»;

- оцінювання відповідності ОП до критерію 7 «Освітнє середовище та матеріальні ресурси» дає змогу встановити різні аспекти реалізації на ОП підходу, орієнтованого на здобувача ВО, так: підкритерій 7.2 – чи забезпечує ЗВО доступ здобувачів ВО до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання на ОП; підкритерій 7.3 – чи дає можливість освітнє середовище задовольнити потреби та інтереси здобувачів ВО, які навчаються за ОП, чи є воно безпечним для їх життя, фізичного та ментального здоров'я; підкритерій 7.4 – чи забезпечує ЗВО освітню, організаційну, інформаційну, консультативну і соціальну підтримку, підтримку фізичного та ментального здоров'я здобувачів ВО, які навчаються за ОП; підкритерій 7.5 – чи створює ЗВО достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за ОП; підкритерій 7.6 – чи наявні у ЗВО унормовані антикорупційні політики, процедури реагування на випадки цькування, дискримінації, сексуального домагання, інших конфліктних ситуацій, і чи доступні ці політики для всіх учасників освітнього процесу, і чи дотримуються їх під час реалізації ОП;

- оцінювання ОП за критерієм 8 «Внутрішнє забезпечення якості ОП», передбачає встановлення у рамках підкритерію 8.2, чи залучені здобувачі ВО безпосередньо та через органи самоврядування до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнери, і чи беруться до уваги пропозиції здобувачів ВО час перегляду ОП; підкритерію 8.5 – чи здійснюється опитування заінтересованих сторін, зокрема здобувачів ВО, у процесі моніторингу ОП та/або освітньої діяльності з реалізації ОП;

- у межах оцінювання ОП за критерієм 9 «Прозорість та публічність» з'ясовується, чи визначені у ЗВО чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки учасників освітнього процесу, чи доступні для них ці правила, чи дотримуються їх під час реалізації ОП (підкритерій 9.1); чи створює ЗВО умови для отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін, у тому числі здобувачів, щодо проєкту ОП, зокрема чи оприлюднює його на сайті у законодавчо визначені терміни (підкритерій 9.2); чи ЗВО оприлюднює своєчасно на своєму офіційному веб-сайті точну і достовірну

інформацію про ОП (ОП у повному обсязі, НП, РНПД, можливості формування ІОТ здобувачів ВО) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін, у т. ч. здобувачів ВО (підкритерій 9.3);

- критерій 10 «Навчання через дослідження», який застосовується під час акредитації ОП третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня ВО, вимагає виявлення того, чи забезпечує ЗВО організаційно та матеріально можливості для виконання наукових досліджень (творчих проєктів) і апробації їх результатів відповідно до тематики аспірантів, йдеться про проведення регулярних конференцій, публічних виступів, надання доступу до використання лабораторій, обладнання, інформаційних та обчислювальних ресурсів тощо (підкритерій 10.4), чи створює ЗВО умови для залучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах тощо (підкритерій 10.5),

Отже, новели освітнього законодавства значною мірою сприяють втіленню студентоцентрованого підходу в освітній процес вітчизняних ЗВО.

Література

1. Національний освітній глосарій: вища освіта (4-е вид., перероб. і доп.) / За ред. В.Г. Кременя, В.Є. Бахрушина, Ю.М. Рашкевича. Київ, 2024. 114 с.

2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://surl.li/mdsfpg> (дата звернення: 07.11.2024)

3. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : наказ МОН України від 15.05.2024 № 686. URL: <http://surl.li/qftlry> (дата звернення: 07.11.2024)

Салата Галина, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЄВРОПИ та УКРАЇНИ: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ

У вищій освіті країн західно-європейського регіону, після Другої світової війни, означився процес впровадження інноваційних технологій, зокрема здобутків техніко-технологічних досягнень процесу фахової підготовки здобувачів вищої освіти. Відбувався поступовий перехід від класичної моделі навчання до залучення у навчальний процес інтерактивних методів навчання. Окреслений процес проходив на основі загальної відбудови країн Західної Європи після війни та потребував спеціалістів, що мають навички критичного мислення, вміють швидко приймати рішення. Відтак, вища освітянська нива мала відповідати на виклики післявоєнного часу, у тому числі, розвивати у здобувачів освіти такі якості, як лідерство, креативність, інноваційність, рішучість, готовність брати на себе відповідальність.

У нашій державі заклади вищої освіти розпочали розробляти нову модель управління навчанням, через впровадження новітніх навчальних технологій, з часу незалежності нашої країни від тоталітарної СРСР. Цей процес

ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА: АНДРАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ	
Лі Мяо SWOT-АНАЛІЗ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КИТАЇ	78
Мотузенко О. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНСЬКИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	82
Полєжаєв Ю. ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	85
Рожнова Т. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ОСВІТНІХ, ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК В СУЧАСНИХ УМОВАХ	88
Ручкіна М. РОЛЬ ПОЗНАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ М'ЯКИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS) ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	90
Рябовол Л. НОВЕЛИ ОСВІТНЬОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО НАВЧАННЯ	93
Салата Г. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЄВРОПИ та УКРАЇНИ: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ	96
Фомічова О. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМИ ЗНАННЯМИ ЯК НАПРЯМОК ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	98
Секція 5	
Бортнік О. КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОДЕЛЕЙ ЗАХИСТУ ОСВІТНІХ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	102
Завалій (Попюк) Я. РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	105
Кузнецова Ю., Самсонова О., Чорна Г. ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ	108
Масляк П. АГРЕСИВНА ГЕОГРАФІЯ	111
Новікова О., Панькова О. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ ТА ТРУДОВІЙ СФЕРІ: ПРОБЛЕМИ, МОЖЛИВОСТІ, ОРІЄНТИРИ НА ЄС	114
Черненко Н., Цзінъ Фанфей	117